

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 38/09-59

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí senátu 16. júla 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza o sťažnosti RSDr. V. H., t. č. vo výkone trestu, zastúpeného advokátom JUDr. M. K., M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Nto 16/08 z 8. októbra 2008 a sp. zn. 6 Tos 32/08 z 20. októbra 2008, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo RSDr. V. H. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Nto 16/08 z 8. októbra 2008 a sp. zn. 6 Tos 32/08 z 20. októbra 2008 porušené boli.

2. Uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Nto 16/08 z 8. októbra 2008 a sp. zn. 6 Tos 32/08 z 20. októbra 2008 zrušuje a veci mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť RSDr. V. H. trovy konania v sume 265,90 € [slovom dvestošesťdesiatpäť eur a deväťdesiat centov (8 010,50 Sk)] na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. K., M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. decembra 2008 doručená sťažnosť RSDr. V. H. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Nto 16/08 z 8. októbra 2008.

Napadnutým uznesením krajský súd rozhodol, že sudca krajského súdu JUDr. V, D. (ďalej len „sudca“) nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 6 Tos 32/08. Podľa sťažovateľa boli dané dôvody na vylúčenie sudcu z dôvodu jeho nepriateľského postoja k nemu, ktorý je zjavný z toho, že podal na neho trestné oznámenie. Označené uznesenie krajského súdu je podľa sťažovateľa nedostatočne odôvodnené, nezrozumiteľné a nepreskúmateľné.

Preto sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil, že uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Nto 16/08 z 8. októbra 2008 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a aby zrušil napadnuté uznesenie a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie.

Ústavnému súdu bola 14. januára 2009 doručená ďalšia sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tos 32/08 z 20. októbra 2008, ktorým bola

zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 Nt 10/07 zo 16. júla 2008 o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania. Podľa sťažovateľa krajský súd v označenom uznesení nereagoval na jeho argumenty, ktoré boli podstatné pre rozhodnutie vo veci.

Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že *„Je pravdou, že iba súd sám môže rozhodnúť, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nevykoná, ale na druhej strane je povinný o uplatnených návrhoch účastníka konania v sťažnosti na vykonanie konkrétnych dôkazov rozhodnúť a - pokiaľ im nevyhoví - vo svojom rozhodnutí uviesť, z akých dôvodov navrhnuté dôkazy nevykonal (§ 168 ods. 1 v korelácii s § 180 TP). Pokiaľ súd takto nepostupoval, máme zato, že porušil zákon a zároveň aj práva zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.*

V sťažnosti podanej právnym zástupcom sťažovateľa ide o argumenty, ktoré sú pre rozhodnutie o merite veci rozhodujúce, a vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tieto argumenty.“

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol, že aj týmto uznesením krajského súdu bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby ho ústavný súd zrušil a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že obidve sťažnosti vecne súvisia, ústavný súd ich na predbežnom prerokovaní uznesením č. k. IV. ÚS 38/09-16 z 12. februára 2009 spojil na spoločné konanie, rozhodol o ich prijatí na ďalšie konanie a ďalej ich viedol ako jednu vec pod sp. zn. IV. ÚS 38/09.

Po tomto rozhodnutí ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k veci. Predseda krajského súdu oznámil, že na ústnom pojednávaní netrvá, a vo vyjadrení sp. zn. Spr 10018/2009 z 3. marca 2009 k veci uviedol:

„Uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Tos 7/2007 zo dňa 4. 9. 2007 (rozhodol senát v zložení predseda senátu JUDr. V. D. a členovia senátu JUDr. E. R.

a JUDr. P. Š.) bola sťažnosť odsúdeného RSDr. V. H. proti uzneseniu Okresného súdu Humenné č. k. 2 Nt 6/2006-105 zo dňa 14. 3. 2007 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. zamietnutá ako nedôvodná. Následne dňa 7. 10. 2007 odsúdený vzniesol námietku zaujatosti proti predsedovi senátu JUDr. V. D., ktorý na základe nej a tam uvedených nepravdivých skutočností podal trestné oznámenie, pričom vec bola vyšetrovateľom odložená.

K uvedenému je potrebné uviesť aj to, že vyššie citovanému rozhodnutiu predchádzalo uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Ndt 9/2007 zo dňa 18. 7. 2007. Ním nebolo vyhovené námietke zaujatosti odsúdeného a jeho obhajcu JUDr. M. K., pretože predmetná trestná vec odsúdeného vedená na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 6 Tos 7/07 nebola sťažnostnému súdu odňatá.

Dňa 18. 9. 2008 bola do senátu 6 Tos pridelená na prejednanie a rozhodnutie pod sp. zn. 6 Tos 32/2008 ďalšia sťažnosť odsúdeného RSDr. V. H. proti uzneseniu Okresného súdu Humenné sp. zn. 3 Nt 10/2007 zo dňa 16. 7. 2008, ktorým mu bol zamietnutý návrh na povolenie obnovy konania. V tejto sťažnosti okrem iného odsúdený uviedol, že žiada z rozhodovania v tejto jeho veci vylúčiť sudcu JUDr. V. D. pre jeho zaujatosť.

Namietaný predseda senátu predložil túto námietku odsúdeného so svojím stanoviskom inému senátu (predseda senátu JUDr. J. B. a členovia senátu JUDr. P. T. a JUDr. E. D.) Krajského súdu v Prešove, ktorý uznesením sp. zn. 1 Nto 16/08 zo dňa 8. 10. 2008 rozhodol, že sudca JUDr. V. D. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania v tejto veci. V dôvodoch tohto uznesenia je v dostatočnom rozsahu reagované nielen na vyjadrenie namietaného predsedu senátu, ale aj na námietku zaujatosti odsúdeného, vrátane trestného oznámenia.

Sťažnostný senát (predseda senátu JUDr. V. D. a členovia senátu JUDr. E. R. a JUDr. V. S.) uznesením sp. zn. 6 Tos 32/08 zo dňa 20. 10. 2008 zamietol sťažnosť ods. RSDr. V. H. V dôvodoch tohto rozhodnutia je reagované na všetky návrhy odsúdeného, v ktorých sa opakovane domáhal doplnenia dokazovania, o ktorom bolo už v pôvodnej veci, ale aj následne pri prejednávaní návrh na povolenie obnovy konania právoplatne rozhodnuté.

Odsúdený RSDr. V. H. podal prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. M. K. sťažnosť na Ústavný súd Slovenskej republiky a to v dňoch 18. 12. 2008 a 14. 1. 2009. V nich napáda

uznesenia Krajského súdu v Prešove pod sp. zn. I Nto 16/2008 z 8. 10. 2008 a sp. zn. 6 Tos 32/2008 z 20. 10. 2008. Prvému rozhodnutiu vytyka, že sa nezaoberalo vzťahom rozhodujúceho sudcu k prejednávanej veci a k osobe odsúdeného. Druhému rozhodnutiu vytyka, že v ňom nebolo vôbec reagované na obsah sťažnosti právneho zástupcu odsúdeného. Na podklade toho sa domáha zrušenia oboch týchto rozhodnutí.

S ohľadom na uvedené zastávam názor, že konania predchádzajúce týmto dvom uzneseniam boli uskutočnené zákonným spôsobom. Sťažnosťami napadnuté rozhodnutia považujem za zákonné, vrátane ich odôvodňujúcich častí, v ktorých bolo, z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia reagované na podstatné sťažnostné námietky. Nedošlo pritom k porušeniu žiadnych práv odsúdeného RSDr. V. H. Ním opakovane uvádzané námietky zaujatosti neboli preukázané.

Vyššie rozvedené skutočnosti jednoznačne preukazujú snahu odsúdeného zvrátiť pre neho nepriaznivé odsudzujúce meritórne rozhodnutie. Má sa tak stať zmenou hodnotenia námietok zaujatosti vznesených odsúdeným, ktoré už predtým opakovane procesným spôsobom vykonali nielen zákonné senáty Krajského súdu v Prešove, ale aj senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Uvedený postup by bol však nezákonný. Pre zmenu napadnutých uznesení nie sú totiž dané žiadne zákonné dôvody.

Z uvedených dôvodov navrhujem predmetným sťažnostiam odsúdeného RSDr. V. H. nevyhovieť.“

Právny zástupca sťažovateľa v reakcii na stanovisko krajského súdu v podaní z 31. marca 2009 neuviedol žiadne nové skutočnosti relevantné na posúdenie veci.

Ďalšie stanovisko k vyjadreniu krajského súdu predložil sťažovateľ ústavnému súdu 6. apríla 2009. Sťažovateľ ďalej 24. júna 2009 doručil ústavnému súdu ako listinný dôkaz ústne vyhlásenie Ing. D. Č. k spôsobu vyšetrovania dopravnej nehody.

Ústneho pojednávania vo veci, ktoré sa konalo 16. júla 2009, sa zúčastnil sťažovateľ a jeho právny zástupca, zástupca krajského súdu sa na ústnom verejnom pojednávaní nezúčastnil (doručenie bolo vykázané dátumom 12. júna 2009). Ústavný súd na ústnom pojednávaní nezistil žiadne nové skutočnosti, ktoré by boli relevantné pre jeho rozhodnutie.

II.

Ústavný súd z podaní účastníkov konania, zo spisu okresného súdu sp. zn. 3 Nt 10/2007 a spisu úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru P. (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) sp. zn. ČVS: ORP-1037/1-JP-PO-2007 zistil tento skutkový stav:

Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 4 T 41/04 z 3. novembra 2004 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 1/05 z 10. februára 2005 uznaný za vinného z trestných činov ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 3 Trestného zákona a ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 201 písm. d) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, za čo bol odsúdený na úhrnný ma trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov so zaradením do I. nápravno-výchovnej skupiny, ako aj na trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel všetkých druhov na dobu 10 rokov.

Sťažovateľ viackrát (naposledy podaním z 25. septembra 2007) podal okresnému súdu návrh na povolenie obnovy konania v jeho trestnej veci. Podstata jeho návrhu spočívala v tom, že navrhnutými dôkazmi (prezretie DVD nosiča, výsluch navrhnutých svedkov) sa dožadoval zrušenia odsudzujúceho právoplatného rozhodnutia, pretože podľa jeho názoru vozidlo v kritickom čase nevedol on, ale A. I. alebo muž s iným menom albánskej národnosti, ktorý mu v kritický deň odovzdal žiadosť o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky a zároveň ho požiadal o urýchlenie jej vybavenia. Tiež spochybňoval miesto zrážky motorových vozidiel, ktoré bolo pôvodne znaleckým dokazovaním ustálené na ľavej strane vozovky v smere jazdy. Zároveň navrhol vypočutie dvoch svedkýň, ktoré podľa neho potvrdia, že zranenie na ľavom lakti utrpel v kritický deň na lyžovačke, a nie pri dopravnej nehode.

Okresný súd uznesením sp. zn. 3 Nt 10/2007 zo 16. júla 2008 návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania zamietol. Pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľa, že vozidlo nevedol on, ale iná osoba (A. I. alebo niekto iný), okresný súd vykonal dokazovanie

dopytom na Obvodné oddelenie Policajného zboru v H., ktoré mu oznámilo, že takýto občan v H. niekedy býval, ale dlhšiu dobu tu už nežije a zdržiava sa na neznámom mieste. Taktiež sám sťažovateľ pri bratí do väzby bezprostredne po dopravnej nehode označoval za vodiča istého J., ktorého pozná len z videnia, pritom na základe výpovedí svedkov z prípravného konania bolo preukázané, že vo vozidle bola iba jedna osoba, ktorá bola aj odvezená zdravotnou službou na ošetrovanie, a tou bol sťažovateľ.

Čo sa týka vykonania dôkazu výsluchom dvoch označených svedkýň, okresný súd vykonal dokazovanie ich výsluchom, ktorý potvrdil, že obe boli prítomné na lyžovačke, kde sťažovateľ utrpel zranenie na ľavom predlaktí a videli, resp. aj ošetrovali sťažovateľov krvácajúci zranení lakte. Okresný súd uviedol, že ich označenie po viac ako štyroch rokoch od skutku vyvoláva pochybnosti o ich vierohodnosti a aj určenie miesta zranenia (oblasť na ľavej ruke pod laktom) jednou svedkyňou nedodáva na vierohodnosti jej tvrdenia.

Okresný súd taktiež v rámci konania o povolení obnovy konania doplnil dokazovanie týkajúce sa poranenia sťažovateľa odborným vyjadrením primára chirurgického oddelenia Nemocnice s poliklinikou v H. Z jeho vyjadrenia vyplynulo, že sťažovateľovo zranenie mohlo byť spôsobené tzv. prasknutím kože aj pri náraze ľavého laktového kĺbu v interiéri vozidla tak, aby súčasne nemuselo dôjsť k sprievodnému javu v podobe poškodenia odevu nachádzajúceho sa v oblasti rany. Teda nebolo spochybnené tvrdenie znalca, ktorý podal znalecký posudok v pôvodnom konaní.

K miestu zrážky, ktoré sťažovateľ namietal, okresný súd po vykonaní sťažovateľom predloženého dôkazu (pozretie DVD nosiča a fotografií) uviedol, že nezistil skutočnosť, ktoré by odôvodňovali iný záver o mieste zrážky, ako v pôvodnom konaní.

Okresný súd v odôvodnení uznesenia sp. zn. 3 Nt 10/2007 zo 16. júla 2008 poukázal okrem iného na to, že z dôkazov navrhnutých sťažovateľom aj navyše vykonaných súdom nevyšli najavo žiadne nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie o vine, čoho sa sťažovateľ v podstate domáhal. Z tohto dôvodu bol jeho návrh na obnovu konania zamietnutý ako nedôvodný (§ 399 ods. 2 Trestného poriadku).

Proti označenému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ 8. septembra 2008 sťažnosť (z 3. septembra 2008). V úvode sťažnosti navrhol vylúčiť z konania o sťažnosti sudcu „pre zaujatosť od r. 2004 nakoľko sudca bol vopred zaujatý, a teda nespôsobilý spravodlivo rozhodnúť o celej veci“. Vo svojom vyjadrení uviedol, že namietaný sudca ako predseda senátu uznesením sp. zn. 6 Tos 7/07 zo 4. septembra 2007 zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 Nt 6/06 zo 14. marca 2007. Následne po tomto rozhodnutí sťažovateľ vzniesol voči nemu námietku zaujatosti, na základe ktorej podal tento sudca na sťažovateľa trestné oznámenie tvrdiac, že v námietke uvedené skutočnosti sa nezakladali na pravde. V závere vyjadrenia sudca konštatoval, že „tento spor medzi predsedom senátu a odsúdeným by mohol pri rozhodovaní o ďalšej sťažnosti odsúdeného vyvolať podozrenie, že by som mohol v tejto veci rozhodovať zaujato“.

Krajský súd rozhodol o námietke zaujatosti uznesením č. k. 1 Nto 16/08-118 z 8. októbra 2008 tak, že namietaného sudcu nevyhlásil z vykonávania úkonov trestného konania. Svoje rozhodnutie po sumarizácii návrhu sťažovateľa, vyjadrenia namietaného sudcu a citácii ustanovenia § 31 ods. 1 Trestného poriadku odôvodnil takto:

„Vzhľadom na vyššie citované ustanovenie Trestného poriadku, dôvody návrhu odsúdeného na vylúčenie sudcu krajského súdu, ako aj vyjadrenie sudcu krajského súdu k návrhu odsúdeného, dospel senát krajského súdu k záveru, že v danom prípade nie sú dôvody na vylúčenie sudcu krajského súdu JUDr. V. D. z vykonávania úkonov trestného konania v tejto trestnej veci. Podľa názoru krajského súdu nebol zistený u sudcu krajského súdu JUDr. V. D. osobný pomer k odsúdenému alebo osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka alebo pomer k prejednávanej veci. Iba sama námietka odsúdeného, že podľa jeho názoru sudca rozhodoval neobjektívne, nie je tou skutočnosťou, ktorá by zakladala postup v zmysle § 32 ods. 1 Tr. por., ktorým by mal byť sudca krajského súdu vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Aj zo samotného vyjadrenia sudcu krajského súdu vyplýva, že tento sa necíti byť zaujatý, avšak bol medzi ním a odsúdeným spor vzhľadom na námietky a skutočnosti uvádzané odsúdeným. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti preto krajský súd rozhodol tak, že sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. V. D. nevyhlásil z vykonávania úkonov

trestného konania v trestnej veci vedenej proti odsúdenému RSDr. V. H. na Krajskom súde v Prešove.“

Po rozhodnutí o námietke zaujatosti krajský súd napadnutým uznesením sp. zn. 6 Tos 32/08 z 20. októbra 2008 zamietol sťažnosť sťažovateľa. V závere uznesenia skonštatoval, že sťažnosti sťažovateľa nebolo možné vyhovieť, pretože neuviedol ani nové dôkazy, ani nové skutočnosti, ktoré by odôvodňovali akúkoľvek zmenu právoplatného rozsudku. V tomto návrhu na povolenie obnovy konania sa sťažovateľ odvolával v podstate na tie isté skutočnosti, o ktorých už bolo predtým rozhodnuté. Preto krajský súd poukázal aj na dôvody predchádzajúcich zamietavých uznesení v súvislosti s prvým návrhom sťažovateľa na povolenie obnovy konania.

Krajský súd s poukazom na § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť sťažovateľa, pretože nezistil žiadne procesné ani hmotnoprávne pochybenie na strane okresného súdu.

Z trestného spisu okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-1037/1-JP-PO-2007 ústavný súd zistil, že na základe oznámenia sudcu z 15. októbra 2007 vyšetrovateľ uznesením zo 4. januára 2008 začal trestné stíhanie za prečin ohovárania podľa § 373 ods. 1 Trestného zákona preto, že „*dňa 8. 10. 2007 v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v P., RSDr. V. H. vo svojom liste adresovanom predsedovi Krajského súdu v Prešove uviedol nepravdivý údaj o predsedovi senátu Krajského súdu v Prešove JUDr. V. D., ktorý rozhodoval o sťažnosti odsúdeného RSDr. H. proti uzneseniu Okresného súdu v Humennom a to, že JUDr. D. žiadal finančnú čiastku za pomoc v trestnej veci odsúdeného Dr. H., čím takto značnou mierou ohrozil vážnosť a meno JUDr. D. ako sudcu u spoluobčanov a kolegov v zamestnaní*“.

Uznesením z 25. júna 2008, právoplatným 15. júla 2008, bolo trestné stíhanie zastavené podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, lebo skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Vyšetrovateľ v uznesení konštatoval, že sudca vo svojej výpovedi uviedol, že neznáša dosiaľ žiadne následky konania sťažovateľa,

predmetný list je založený v spise a s jeho obsahom sa oboznámil úzky okruh ľudí. Na základe toho dospel k záveru, že konanie sťažovateľa smerovalo proti záujmu chránenému Trestným zákonom, ale vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolností za ktorých bol čin spáchaný, je závažnosť tohto prečinu nepatrná, a teda nebol naplnený materiálny znak, t. j. zákonom požadovaný stupeň závažnosti činu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Nto 16/08 z 8. októbra 2008

Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť prístup k súdu a rovnaké právne postavenie v konaní pred súdom každému, kto žiada o ochranu tých svojich záujmov chránených právnym poriadkom, ktoré štát zveril do právomoci orgánov súdnej moci (II. ÚS 26/96). Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje predovšetkým prístup k súdu, pretože len v takom

případe sa vytvárajú podmienky na domáhanie sa práva na súdnu ochranu oprávnenou osobou. Súd musí mať ústavou výslovne určenú kvalitu. To znamená, že musí byť nezávislý a nestranný.

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom však nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97).

Požiadavka nestrannosti súdu vyplýva tak z čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 141 ods. 1 ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti. V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje posudzovanie nestrannosti podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00). Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či je možné usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. V rozhodnutí *Piersack v. Belgicko* z 21. septembra 1982 súd konštatoval, že z rozhodovania by mal byť vylúčený sudca, u ktorého existuje opodstatnená obava, že nie je celkom nestranný, pretože v stávke je dôveryhodnosť, ktorú musí súdna

moc vzbudzovať v demokratickej spoločnosti a hlavne u účastníkov konania. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo).

Dôvodom na vylúčenie sudcu z vykonávania úkonov trestného konania podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku sú dôvodné pochybnosti o nezaujatosti sudcu pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa judikatúry všeobecných súdov sa pomerom orgánu trestného konania k osobám uvedeným v § 31 ods. 1 Trestného poriadku rozumie taký vzťah k niektorej z uvedených osôb, ktorý môže vyvolať vo verejnosti pochybnosti o nezaujatosti orgánu trestného konania práve pre tento vzťah. Môže ísť o vzťah príbuzenský, priateľský, ale aj o vzťah negatívneho charakteru vyplývajúci napr. z toho, že medzi úradnou osobou a niektorou z osôb uvedených v § 31 ods. 1 Trestného poriadku došlo k sporom a pod. Existencia takéhoto pomeru musí byť preukázaná (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Tz 53/92 z 18. februára 1993, Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov SR, zv. 3 – 4, r. 1994). Vylúčiť sudcu z vykonávania úkonov trestného konania z dôvodov podľa § 31 Trestného poriadku možno len výnimočne, ak je evidentné, že jeho vzťah k účastníkom konania alebo k prejednávanej veci je takej intenzity, že nebude schopný nezávisle a nestranne o veci rozhodnúť (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Toš Nd 2/2007 z 25. apríla 2007, Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov SR, zv. 1 r. 2008, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Toš 8/2006 z 1. januára 2009, Zo súdnej praxe zv. 1, r. 2009).

Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že krajský súd po posúdení obsahu námietky sťažovateľa dospel k záveru, že sťažovateľ neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by svedčili o zaujatosti namietaného sudcu a mohli ovplyvniť jeho schopnosť spravodlivo o veci rozhodnúť, a teda boli dôvodom na jeho vylúčenie podľa § 32

ods. 1 Trestného poriadku. Všeobecné konštatovanie sťažovateľa, že „*sudca bol vopred zaujatý*“, krajský súd posúdil ako reakciu sťažovateľa na predošlé zamietajúce uznesenie senátu krajského súdu (sp. zn. 6 Tos 7/07 zo 4. septembra 2007), ktorého predsedom bol sudca, o čom svedčí záver krajského súdu v napadnutom uznesení: „*Iba sama námietka odsúdeného, že podľa jeho názoru sudca rozhodoval neobjektívne, nie je tou skutočnosťou, ktorá by zakladala postup v zmysle § 32 ods. 1 Tr. por., ktorým by mal byť sudca krajského súdu vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.*“

Krajský súd sa už ale nezaoberal ďalšími okolnosťami, ktoré súviseli s reakciou sťažovateľa na uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 Tos 7/07 zo 4. septembra 2007 a ktoré ústavný súd považoval v okolnostiach danej veci za významné. Tieto boli známe krajskému súdu z vyjadrenia sudcu k námietke zaujatosti, v ktorom uviedol: „*...po tomto rozhodnutí odsúdený vzniesol voči mojej osobe námietku zaujatosti, na základe čoho som na menovaného podal trestné oznámenie, pretože v námietke uvedené skutočnosti sa nezakladali na pravde.*“ Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia len veľmi všeobecne uviedol, že v minulosti bol medzi sudcom a sťažovateľom spor vzhľadom na námietky uvádzané sťažovateľom. Konkrétne posúdeniu tohto „*sporu*“ sa krajský súd už nevenoval. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia nevyplýva ani to, čoho sa tento spor týkal. Krajský súd neuviedol žiadne skutočnosti týkajúce sa obsahu trestného oznámenia, následného trestného konania, výpovedí sťažovateľa a namietaného sudcu, spôsobu skončenia tohto konania, časovej súvislosti obidvoch konaní, prípadne iných okolností, ktoré boli nevyhnutné na objasnenie podstaty „*sporu*“ a následné vyhodnotenie, či tieto okolnosti majú význam pri posudzovaní existencie dôvodov na vylúčenie z konania podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že krajský súd nepovažoval tieto skutočnosti za významné pre svoje rozhodnutie. Podľa názoru ústavného súdu tieto skutočnosti nemožno prehliadať. Z reakcie sudcu na obsah listu zo 7. novembra 2007 jednoznačne vyplýva, že tvrdenia sťažovateľa posúdil ako útok na svoju osobu, ktorý bol spôsobilý poškodiť jeho meno a sudcovskú činnosť a mohol by mať pre sťažovateľa aj trestnoprávne následky. Ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť primeranosť reakcie sudcu

na zjavne provokačný obsah spomínaného listu, sudca však prenesením tohto sporu mimo sféru krajského súdu verejne prejavil, že tvrdenia sťažovateľa presiahli únosnú mieru jeho tolerantnosti. Hoci nemožno tvrdiť, že je tým preukázaná osobná zaujatosť sudcu voči sťažovateľovi, ktorá by mohla ovplyvniť jeho schopnosť nestranne a spravodlivo rozhodovať vo veci sťažovateľa, nemožno opomenúť ani javovú stránku veci, čo napokon pripustil vo vyjadrení k námietke aj samotný sudca, keď uviedol, že oznámené skutočnosti by mohli vo verejnosti vzbudiť podozrenie, že vo veci rozhodoval zaujatý sudca. Zistené skutočnosti musí podľa kritérií testu objektívnej nestrannosti posúdiť krajský súd.

Ústavný súd pripomína, že relevantná obava z nedostatku nestrannosti sudcu sa musí zakladať na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda neposudzuje podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, rôzne funkcie, ktoré postupne vo veci vykonával, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, k ich právnym zástupcom, k svedkom a pod. Z tohto hľadiska preto nezáleží ani na tom, že sudca sa k návrhu na jeho vylúčenie vyjadril v tom zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce nie je jeho stanovisko, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach strán a verejnosti (III. ÚS 110/07 mutatis mutandis III. ÚS 24/05).

Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamena, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad“ (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997). Taktiež vyslovil, že „Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval

na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci“ (rozsudok vo veci Ruiz Torijo c. Španielsko z 9. decembra 1994, Annuaire, č. 303-B). Rozhodujúcou skutočnosťou z pohľadu ústavného súdu, s ktorou sa krajský súd mal zaoberať, bolo vysporiadanie sa s námietkou zaujatosti vo väzbe na trestné oznámenie zákonného sudcu podané na sťažovateľa, čo však krajský súd neurobil.

Uznesenie krajského súdu č. k. 1 Nto 16/08-118 z 8. októbra 2008 neobsahuje dôvody, ktoré by umožňovali záver o neexistencii okolností na vylúčenie namietaného sudcu z konania. Zo spisu nevyplýva, že by si krajský súd v súvislosti s rozhodovaním o námietke zaujatosti vyžiadal spis okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-1037/1-JP-PO-2007, ktorý bol nevyhnutný na obstaranie dostatočného skutkového podkladu na rozhodnutie o námietke zaujatosti. Na základe toho ústavný súd dospel k záveru, že uznesením krajského súdu č. k. 1 Nto 16/08-118 z 8. októbra 2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa domáhať sa svojho práva na nestrannom súde zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože z uznesenia krajského súdu nevyplýva, že náležite preskúmal všetky relevantné okolnosti potrebné na rozhodnutie a svoje rozhodnutie o nevyklúčení namietaného sudcu dostatočne neodôvodnil.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tos 32/08 z 20. októbra 2008 o zamietnutí sťažnosti

Pretože ústavný súd zrušil rozhodnutie sp. zn. 1 Nto 16/08 z 8. októbra 2008, vzhľadom na organickú väzbu rozhodnutia sp. zn. 6 Tos 32/08 z 20. októbra 2008 na rozhodnutie sp. zn. 1 Nto 16/08 z 8. októbra 2008 ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa aj týmto rozhodnutím a zrušil uznesenie sp. zn. 6 Tos 32/08 z 20. októbra 2008.

Vychádzal pritom z logickej premeny, že ak nebolo ústavne akceptovateľné označené rozhodnutie o námietke zaujatosti, nemohlo byť ústavne akceptovateľné ani rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania, na rozhodovaní ktorého participoval sudca, a to na

základe síce právoplatného rozhodnutia o jeho nevyhlúčení pre jeho sťažovateľom namietanú zaujatosť, ktoré bolo ústavným súdom zrušené, keďže ústavný súd vyslovil, že ním došlo k porušeniu sťažovateľom označených práv.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Ústavný súd vyslovil porušenie základného práva zaručeného ústavou a medzinárodnou zmluvou o ľudských právach, a preto zrušil označené rozhodnutia krajského súdu č. k. 1 Nto 16/08-118 z 8. októbra 2008 a sp. zn. 6 Tos 32/08 z 20. októbra 2008 a prikázal mu vo veci znovu konať.

Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou krajského súdu opäť vec prerokovať a rozhodnúť, náležite zistiť skutkový stav a v uznesení o vylúčení, resp. nevyhlúčení zákonného sudcu uviesť relevantné dôvody na vylúčenie, resp. jeho nevyhlúčenie a v nadväznosti na to rozhodnúť aj o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bol zamietnutý jeho návrh na povolenie obnovy konania.

V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí [§ 56 ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd napokon rozhodol v súlade s § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. K. Ústavný súd

priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci podľa § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov v sume 265,90 € [za každý úkon právnej služby po 105,42 € (3 176 Sk) a 2-krát po 6,30 € (190 Sk) režijný paušál, po zvýšení o daň z pridanej hodnoty].

Krajský súd je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia podľa bodu 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júla 2009